

Al optulea simpozion de la Memorialul Sighet

În perioada 7-9 iulie 2000 s-a desfășurat cea de-a opta ediție a simpozionului organizat de Fundatia Academia Civica în cadrul Memorialului Victimelor Comunismului și al Rezistenței.

Continuând dezbaterea cronologică a unor subiecte din istoria României în timpul regimului comunist, dar și din istoria celorlalte tari ale blocului sovietic, tema a fost „1954-1960. Fluxurile și refluxurile stalinismului”.

Peste 150 de istorici, jurnaliști și martori ai evenimentelor au analizat evenimentele, institutiile și mentalitățile perioadei.

Congresul al XX-lea al PCUS și raportul secret al lui Hrusciov privind crimele comise de Stalin, Reactiile est-europene și occidentale după dezvăluirile lui Hrusciov, Miscările din Polonia, Revoluția din Ungaria, Miscările de solidaritate cu revoluția maghiara, în România, Conservatorismul și luptele pentru putere din interiorul PMR, „Stalinismul antisovietic”, Pactul de la Varsavia și Consiliul de Ajutor Economic Reciproc, Îmbunătățirea relațiilor româno-iugoslave, Miscările de rezistență din munti, Rezistență în interior și în exterior și reacțiile guvernului român, Intensificarea procesului de colectivizare, Noile rascoale taranesti (1958-1961), „Lichidarea” chiaburimii, Retragerea trupelor sovietice din România, Noile valuri de arestări din 1958-1960, Procesele publice ale intelectualilor.

Lucrările au fost prezentate în patru sesiuni și, în paralel, în cele două săli ale Memorialului.

Printre participanții din acest an au fost remarcati: Dennis Deletant (Anglia), Paul Michelson (SUA), Tatiana Pokivailova (Rusia), Antonina Kuzmanova (Bulgaria), Pierre Vallino (Franta), Hans Bergel și Katharina Kilzer (Germania), Katalin Somlai și András

Memorialul Sighet - vedere exteroara

Hegedüs (Ungaria), acad. Alexandru Zub și prof. Dumitru Sandru (Iași), Adrian Marino și Stelian Mândrut (Cluj). Dintre personalitățile exilului românesc au participat, printre alții, Monseniorul Gheorghe Surdu, Mircea Carp, Sergiu Grossu.

Comunicările prezentate la Sighet au fost strânsă ulterior în al 8-lea tom al colecției „Analele Sighet”, „1954-1960. Fluxurile și refluxurile stalinismului” (1012 pag.).

Serviciul divin de comemorare din Cimitirul săracilor a fost oficiat în acest an, împreună, de preoți ortodocși și greco-catolici, avându-l pentru prima dată printre ei pe Mgr. Gheorghe Surdu, conducătorul misiunii greco-catolice de la Paris.

Scoala de vară

În perioada 4-14 iulie 2000 a avut loc în cadrul Memorialului a treia ediție a Scolii de vară.

Participantii - aproape 100 de elevi - au fost selecționati printr-un concurs intitulat

Participanti la a treia ediție a Scolii de vară

„România în care as vrea să trăiesc”, la care s-au primit peste 450 de scrisori.

Directorul Scolii a fost profesorul Dennis Deletant de la London University.

La deschiderea cursurilor au participat: Maria G. Brăianu, Micaela Ghitescu, Adrian Marino, Mircea Carp, Dennis Deletant, din partea Fundației Konrad Adenauer (în colaborare cu sprijinul căreia a fost organizată Scoala de Vară); Norbert Chauvin și Priscilla Banu; organizatori: Ana Blandiana, Romulus Rusan, Gheorghe Mihai Bărlea.

Fiecare zi a fost structurată pe două workshop-uri, unul dimineata și al doilea după-amiază, temele supuse dezbatelerii fiind diverse, punându-se accentul pe caracterul interactiv al discuțiilor. Le-au vorbit elevilor și au răspuns întrebărilor puse (în ordinea interventiilor): Adrian Marino, Dennis Deletant, Dan Ottiger-Dumitrescu, Micaela Ghitescu, Serban Rădulescu-Zoner, Maria G. Brăianu, Mircea Carp, Florin Sperlea, Constantin Ticus Dumitrescu, Paul Michelson, Christian Mititelu, Dumitru Sandru, Aurel Pentelescu, Ioana Voicu-Arnautou, Dorin Dobrinici, Romulus Rusan, Ana Blandiana.

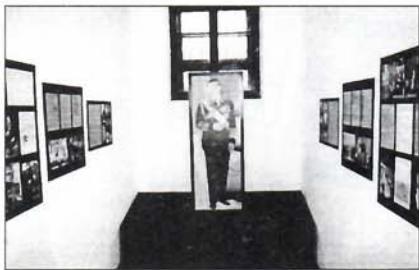
La sfârșit au fost acordate cele 40 de premii ale concursului „România în care as vrea să trăiesc” și a avut loc o excursie în Maramureș. Numărul mare de premii a fost posibil datorita sprijinului deosebit acordat de dna Margaret Homes și dl Misu Cărciog din Londra, unii din cei mai vechi și importanți susținători ai Memorialului și ai acțiunilor Fundației Academia Civica.

Noi spații expoziționale

Cu ocazia celui de-al optulea simpozion, au fost deschise noi expoziții permanente în cadrul Muzeului Memorialului.

Două săli de la parter se opresc asupra unor momente care au marcat decisiv istoria instaurării comunismului în România: *falsificarea alegerilor din noiembrie 1946* de către comuniști și *abdicarea forțată a regelui Mihai*.

Monarhie versus comunism

Prin fotografii și documente este evidențiat rolul jucat de regele Mihai I în încercarea de a păstra țara în rândul democrațiilor occidentale la sfârșitul celui de-al doilea război mondial.

Alegerile din 1946

Sunt prezentate fata-n fata afisele electorale folosite de comuniști în campania electorală, pentru defaimarea partidelor istorice, precum și rezultatele *reale* ale alegerilor din județele Turda, Sighet și Cluj, pe baza unor materiale provenite din arhiva fostului partid comunist (după cum se stie, alegerile au fost grosolan falsificate).

Alte săli:

Demolarea monumentelor istorice

În aceasta sală este prezentată crima comisă împotriva culturii și civilizației româneni prin acțiunile de demolare întreprinse de regimul comunist. Vechi monumente arhitectonice de importanță istorică, numeroase biserici vechi, dar și case particolare

Participanti la Simpozioanele de la Sighet: ① Doina Cornea și Constantin Tîcu Dumitrescu ② Maria G. Brătianu și Gabriela Carp ③ Mircea Carp și Micaela Ghitescu ④ Adrian Marin ⑤ Alexandru Zub ⑥ Dennis Deletant, Ernest H. Latham jr., Ladis Kristof ⑦ Traian Orban și Mgr. Gheorghe Surdu ⑧ Aurel Baghiu, Teodor Stanca, Caius Mutiu ⑨ Flavia Bălescu, Nicolae Noica, Rodica Coposu

cu personalitate aparte, au căzut sub lama buldozerelor. În locul lor s-au înălțat clădirile „socialiste”, în frunte cu oribila „Casă a poporului”. O comparație în imagini a ce a fost și ce s-a construit.

Distrugerea Academiei

O sală de la primul etaj este dedicată Academiei Române, desființată în 1948 și înlocuită concomitent cu Academia RPR, în care nu-si mai găseau locul numeroase personalități ale culturii interbelice, multe dintre acestea fiind trimise ulterior în închisorile comuniste.

Rezistența anticomunistă din munte

O sală mare este dedicată misiunii de rezistență anticomunistă din munte. O hartă a României, pe care sunt marcate cele mai multe din grupurile de rezistență, demonstrează amplitudinea acestui fenomen. Pe un perete poate fi văzută povestea în imagini a celor două grupuri care au acționat de o parte și de alta a Munților Făgăraș.

Fotografie din expoziție: Corneliu Coposu la un miting din Piata Universității, împreună cu Ana Blandiana. În stânga, Laurentiu Ulici

Expoziția „Corneliu Coposu”

Realizată de către Muzeul Național de Istorie din București, expoziția cuprinde fotografii, documente și obiecte evocând personalitatea omului politic, familia și formarea, relațiile cu Iuliu Maniu, anii de închisoare și de urmărire, perioada post-decembrista.

Camilian Demetrescu

În vara lui 2000, Memorialul s-a îmbogățit cu două noi opere de artă. Este vorba de cele două sculpturi ale marelui artist Camilian Demetrescu, „Învieră” și „Omagiu detinutului politic”, donate Memorialului de către autor, care le-a amplasat personal în incinta de la intrare, respectiv în celular.

Memorialul = Muzeul+ Centrul internațional de studii asupra comunismului

Funcționând la București, ca o a doua componentă a Memorialului, complementar Muzeului, Centrul internațional de studii asupra comunismului înglobează activitatea de cercetare proprie și relațiile cu colaboratorii din străinătate.

În cadrul Centrului funcționează trei departamente (editorial, de istorie orală și de cercetare), precum și o bibliotecă pentru studii, sinteze, memorii privind fenomenul comunist din România și din celelalte țări ale fostului lagăr socialist.

Departamentul editorial

Este unul din cele mai active din cadrul Fundației Academia Civica, avându-l drept coordonator pe Romulus Rusan. Editarea volumelor din cele patru colecții, a buletinelor Info Memorial, lansările de carte și participările la târgurile naționale și internaționale, ca și premiile obținute, demonstrează acest lucru.

Colecțiile de istorie contemporană sunt:
„Analele Sighet” (8 tomuri, continând lucrările celor 8 simpozioane, peste 5500 de pagini)

„Biblioteca Sighet” (15 volume de studii și memorii)
„Documente” (6 volume)

„Viața cotidiană” (memorii recente)

DIPLOMA

Premiul Național „Corneliu Coposu”
Premiul Național „Corneliu Coposu”

Premiul UNESCO

• Colectia „Analele Sighet” a ajuns la al 8-lea tom, „Anii 1954-1960. Fluxurile și refluxurile stalinismului”, după ce la sfârșitul

anului 1999 aparuse tomul nr. 7: „Anii 1949-1953 Mecanismele Terorii” (comunicările celui de-al 7lea simpozion). Acest volum a fost distins de UNESCO la 15 noiembrie 2000 cu „Premiul Cornelius Coposu pentru toleranta interetnica si interconfesionala”

- În colectia „Documente” au apărut până acum 6 volume.

Ultimile aparitii:

Nr. 3: „Timisoara în arhivele Europei Libere (17-20 decembrie 1989)”, coordonator Miodrag Milin, 310 pag., 1999, documente inedite despre revolutia din Timisoara aflate in arhivele postului de radio Europa Libera.

Nr. 4: Helmut Müller-Enbergs, „Agentii, informatorii si spioni STASI in Republica Federala Germana”, 256 pag., 1999. Prin acest studiu, elaborat in cadrul „Oficiului Gauck” din Berlin, cercetatorul Helmut Müller-Enbergs demonteaza si descrie cu meticolozitate si rigoare uriasa armata de informatori, agenti si spioni pe care STASI a folosit-o in razboiul rece impotriva RFG.

Nr. 5: „Rezistenta anticomunistă in muntii Banatului, in documente”, coordonator Miodrag Milin, 275 pag., 2000, documente inedite despre rezistenta anticomunistă din Muntii Banatului.

Nr. 6: Ulrich Burger, „Misiunea Ethridge in Romania”, 396 pag., 2000. Raportul ziaristului american Mark Ethridge, trimis ca observator de Departamentul de Stat in Romania si Bulgaria in toamna lui 1945. Documentul publicat de cercetatorul german Ulrich Burger reconstituie un episod definitiv pentru momentele caderii definitive a Romaniei in sfera de influenta sovietica (editie trilingva: romana, engleza, germana)

- Colectia „Biblioteca Sighet” a ajuns la numarul 15.

Nr. 9: Alexandru Ratiu, Gheorghe Pătrascu, Gheorghe Andreica, Nutu Rosca, Andrea Dobes, Ioan Ciupera, Claudiu Secas, „Memoria inchisorii Sighet”, 268 pag., 1999. O antologie de texte despre inchisoarea din Sighet in perioada 1948-1955, alcătuită din amintirile a trei fosti detinuti politici si din trei studii istorice despre inchisoarea devenita azi Memorialul Victimelor Comunismului si al Rezistentei.

Nr. 10: „Exercitii de memorie”, editor Romulus Rusan, cu o postfata de Ana Blandiana, 311 pag., 1999. Cele mai revelatoare eseuri scrise de elevii participanti la concursul „Ce stiu eu despre anii comunismului?”

Nr. 11: Ilie Lazar, „Amintiri”, 162 pag., 2000. După 55 de ani văd lumina tiparului memoriile unuia din cei mai importanți fruntași

national-tăraniști.

Nr. 12: Ion Balan, „Universul concentrationar din Romania in anii 1945-1964”, 308 pag., 2000. Studiu de sinteză datorat unui tânăr cercetător.

Nr. 13: Nicoleta Franck, „De la Iasi la Geneva, de pe Bahlui pe Leman”, 164 pag., 2000. Amintirile cunoșteute publiciste de origine româna, locuind astăzi in Elveția.

Nr. 14: Thierry Wolton, „Rosu. Brun. Raul secolului”, 410 pag., 2001 (cu o postfata de Stéphane Courtois). O analiza a binomului nazism-comunism in retrospectiva istorica si in proiectie contemporana.

Nr. 15: „Exercitii de speranta. Romania in care as vrea sa traiesc”, 290 pag., 2001, editor Romulus Rusan, cu o postfata de Ana Blandiana. Eseuri scrise de elevii participanti la concursul de admitere la Scoala de vară de la Sighet, editia a treia (2000).

În afara colectiilor au mai fost publicate alte trei cărți:

Mihai Timaru, „Destinul unui ofiter”, 100 pag., 2000

Mary McAleese, „Despre împăcare. Iubirea in Haos”, 2000

Aurelian Bentoiu, „Zari si zodii”, 2001, poezii din inchisoare si memorii ale cunoscutului om politic, editate de Pascal Bentoiu si Marta Bentoiu.

Lansări de carte

- Răspunzând solicitării realizatorilor proiectului „Arhiva durerii. Marturii ale terorii rosii in Romania” (Stefan Constantinescu, Cristi Puiu, Arina Stoianescu), Fundatia Academia Civica a colaborat la aparitia lucrării cu același titlu de Lucian Boia, Adrian Cioroianu, Tom Sandqvist, 304 pag., 2000. FAC a participat la lansarea lucrărilor, la sala Dalles din Bucuresti.

• Cu ocazia Crăciunului, Academia Civica a invitat pe participantii la concursul de

esenii „Ce stiu eu despre anii comunismului?” si la Scoala de vară de la Sighet, la lansarea cartii scrisă de ei, „Exercitii de memorie”.

- La Salonul de carte „Gaudeamus”, or-

ganizat la Cluj, in martie 2001, de Societatea Romana de Radiodifuziune, lucrarea a fost distinsa cu Premiul Adrian Marino pentru debut in eseistica, după ce a fost foarte bine primită de presă, mai ales prin contribuțiile marelui erudit.

Lansare de carte la sediul Academiei Civice

- La Târgul de carte organizat in luna februarie 2000 la Muzeul National de Istorie din Bucuresti au fost prezentate publicului aparitiile editoriale ale anului.

- Traducerea in limba romana a cartii cercetatorului german Helmut Müller-Enbergs, „Agentii, informatorii si spioni STASI in Republica Federala Germana”, a fost lansata in cadrul targului international de carte de la Leipzig. La eveniment au participat autorul, editorul german, Ch. Links, si cel roman, Romulus Rusan, precum si una din cele doua traducatoare, Raluca Schiavu.

- La standul FAC din cadrul Târgului international de carte de la Bucuresti din iunie 2000 vizitatorii au putut gasi ultimele aparitii editoriale, prezentate de acad. prof. univ. dr. Dinu C. Giurescu, Aurel Pentelescu, Claudiu Secas, Ioana Boca.

„Bookfest 2000”
Lansare de carte:
acad. Dinu C. Giurescu,
Ioana Boca,
Sergiu Grossu

- Cu prilejul celui de-al 8lea simpozion de la Sighet s-a lansat in cadrul Memorialului al 7lea tom din colectia „Analele Sighet”, precum si celelalte carti editate in ultimul an.

- In luna noiembrie 2000, la Târgul de carte „Gaudeamus” din Bucuresti, au fost lansate: „Misiunea Ethridge in Romania” de Ulrich Burger (prezentata de prof. univ. dr. acad. Dinu C. Giurescu), si „Amintirile lui Ilie Lazar (despre care au vorbit Ion Gherasim, Flavia Balescu, Gabriel Tepelea si Sabine Habersack, reprezentanta Fundatiei Konrad Adenauer” la Bucuresti). Cartea „Misiunea Ethridge in Romania” a fost lansata si la sediul

FAC, alături de Ulrich Burger aflându-se Dennis Deletant, prefatatorul cărții, și Romulus Rusan, editorul ei.

• La 9 martie 2001 a fost lansat volumul 8 din „Analele Sighet” (despre care au fost invitați să vorbească acad. Dinu C. Giurescu și prof. Serban Radulescu-Zoner).

• A fost de asemenea lansat volumul „De la Iasi la Geneva, de pe Bahul pe Leman” de Nicoleta Franck. În 4 aprilie 2001 la Muzeul Literaturii din Iasi au vorbit despre carte și autoare acad. Constantin Ciopraga și prof. Emil Iordache, iar la sediul FAC, la 5 aprilie, prof. Florica Dimitrescu și Stelian Tănase.

• Cu ocazia Târgului internațional de cărți Bookarest 2001 a avut loc lansarea cărții „Rosu, Brun, Raul secolului” de Thierry Wolton. Volumul a fost prezentat de profesorii Neagu Djuvara și Mircea Martin.

Mulțumiri

Trebuie să remarcăm sprijinul financiar deosebit pe care l-am primit din partea Fundației „Konrad Adenauer”, cu care am colaborat la editarea a trei volume: „Agentii, informatori și spioni STASI în Republica Federală Germană” de Helmut Müller-Enbergs, „Misiunea Ethridge în România” de Ulrich Burger și „Amintirile” lui Ilie Lazar.

Am mai fost sprijinită în editarea cărților noastre de către Centrul de Informare și Documentare al Consiliului Europei la București, Ministerul Culturii din România, Fundația „Hanns Seidel”, Fundația „Friedrich Ebert” și Asociația Fostilor Deportați în Bărăgan.

Cărțile editate de FAC au fost prezentate la standurile organizate de Ministerul Culturii la cele mai mari târguri internaționale de cărți - la Frankfurt, Leipzig sau Paris.

Cum pot fi procurate cărțile

Cărțile se găsesc expuse spre vânzare fie la standul de carte de la Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței de la Sighet, fie în librăriile „Humanitas” din întreaga țară, dar cel mai sigur mod de a le achiziționa este prin ramburs postal, cerându-le la Fundația Academia Civica (București, sector 1, Piața Amzei nr. 13, cod 70174, C.P. 22-216, tel/fax +40-1-312 58 54 și 312 98 52, e-mail: acivica@fx.ro)

Departamentul de istorie orală

Înființat încă din 1993 de Romulus Rusan, după o consultanță oferită de National Sound Archive din Londra (director Robert Perks), departamentul de istorie orală își continuă activitatea de conservare a memoriei prin realizarea anchetelor cu fostii detinuti politici și cu cei care au trăit experiențe semnificative în timpul regimului comunist.

Baza de date („Arhiva de istorie orală”) va fi disponibilă în scurt timp cercetătorilor, oferindu-le la cerere informații despre persoanele interviewate și facilitând diferite

statistici și studii. Accesarea ei permite nu numai citirea informațiilor, ci și ascultarea în același timp a interviului, trecut deja pe suport digital (CD-uri).

În unele săli ale muzeului există CD-playere, unde vizitatorii pot asculta fragmente din interviurile arhivei sonore, referitoare la subiectul sălii respective.

O sală a muzeului este special destinată proiecției de filme. Pe un televizor de tip gigant rulează filme despre Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței de la Sighet, interviuri cu fosti detinuti politici și episoadă din „Memorialul durerii” (realizator Lucia Hosszu-Longin).

Colaborarea cu Hoover Institution din Stanford-California (director Elena S. Danielson) vorbeste despre aprecierea de care se bucură arhiva de istorie orală.

Cei ce doresc să fie imprimati cu amintirile despre ei sau familia lor se pot adresa Fundației Academia Civica (București, sector 1, Piața Amzei nr. 13, cod 70174, C.P. 22-216, tel/fax 312 98 54 și 312 58 52, e-mail: acivica@fx.ro)

Interviurile pot fi acordate nominal sau sub protecția anonimatului.

Programul de relații cu publicul al doamnei Georgeta Maria Pop, responsabilă Departamentului, este în zilele de luni și miercuri, între orele 12 și 15.

Fundația Academia Civica face totodată apel la cei ce pot oferi Memorialului (gratuit sau contra cost) obiecte, documente, fotografii din viața cotidiană sau legate de perioada detinției, necesare muzeului. Una din săli va fi compusă exclusiv din fotografii ale familiilor distruse de represiunea comună.

La Cimitirul saracilor

De la dreapta la stânga:

Sanda Golopentia,
Serbană Drăgoescu,
Sanda Stoian,
Dora Sarafolean,
Silviu Sarafolean

Ajutoare umanitare

În fiecare an, echipa de voluntari Rumänenhilfe condusă de inginerul Arno Gerlach (decorat pentru devotamentul său față de populația nevoiasă, cu „Steaua României”) aduce ajutorare umanitară în diferite zone din țară. Iată-i pe alții din Wuppertal deschisând în curtea Memorialului darurile pentru spitalele și școlile din Maramureș.

STRUCTURA FUNDĂȚIEI

Adunarea Generală
formată din membri fondatori

Consiliul de conducere

Președinte: ANA BLANDIANA

Vice-președintă:

NICOLAE NOICA

ROMULUS RUSAN

AURELIAN TRISCU

Director executiv:

GHEORGHE ARVUNESCU

Reprezentant la Sighet:

GHEORGHE MIHAI BÂRLEA

Reprezentanți în străinătate

Anglia: prof. Dr. DENNIS DELETANT

Elveția: dr. ION VIANU

Franța: MARIA G. BRĂTIANU

Germania: GABRIELA CARP

Norvegia: WENCHE ELENA MEDBOE

S.U.A.: dr. MIRON COSTIN

În afara membrilor fondatori, Fundația Academia Civica are:

- membri de onoare
- membri sustinători

INSTITUȚII ȘI ORGANIZAȚII

CU CARE COLABOREAZĂ F.A.C.

- Consiliul Europei (Direcționarea Drepturilor Omului, Divizia Patrimoniului Cultural de la Strasbourg, respectiv Centrul de Informare și Documentare al Consiliului Europei de la București)
- Fundația „Konrad Adenauer”
- Fundația „Hanns Seidel”
- Fundația „Friedrich Ebert”
- Hoover Institution - Stanford, California
- National Security Archive - Washington D. C.
- Association pour „Mémorial Sighet” - Paris
- Institutul Gauck din Berlin
- Stéphane Courtois, director CNRS Paris
- Institutul Revoluției din 1956, Budapesta
- Asociația Sasilor Transilvăneni din München

Adresa:

Piața Amzei nr. 13, et 2, sector 1,
Cod 70174, București

C.P. 22-216, ROMÂNIA

Tel. / Fax: +401-312 58 54; 312 98 52
E-mail: acivica@fx.ro

Cont: B.R.D. Filiala Triumf,
Cod 416, Bd. Ion Mihalache nr. 45,

București 1

cont lei: 4072916000308

cont valută: 1520716000308

FUNDATIA

